

SARJAKUVALEHTIEN TARJONTA JA KUSTANTAJAT

Sarjakuva syntyi vuonna 1896 Robert Outcaultin Yellow Kid -nimisen sarjakuvan ilmestyttyä ensimmäisen kerran sanomalehdissä Yhdysvalloissa. Kesti kuitenkin yli neljäkymmentä vuotta ennen kuin sarjakuva sai oman ilmestymiskanavansa. Vuonna 1937 ilmestyi ensimmäinen numero Detective Comics -nimistä lehteä, jossa ei ollut muuta materiaalia kuin sarjakuvia. Sarjakuvalehdistön kasvu oli räjähdysmäisen nopeaa ja vuonna 1941 Yhdysvalloissa ilmestyi jo 168 erilaista sarjakuvalehteä.

Sarjakuvalehdet eivät Suomessa ole kovin vanha ilmiö, 1949 alkoivat ilmestyä ensimmäiset kolme pelkästään sarjakuvia sisältävää lehteä. Materiaali niissä oli etupäässä eurooppalaista ja amerikkalaista. Sarjakuvalehtien määrä nousi sitten nopeasti. Vuonna 1953 ilmestyi 10, vuonna 1957 21 ja vuosina 1961 - 62 35 lehteä. Sen jälkeen tapahtui lehtien lukumäärässä, ehkä television vaikutuksesta, pientä laskua, vuonna 1966 ilmestyi 24 lehteä. Mutta sitten alkoi uusi nou-

su niin, että 1971 ilmestyi jo 33 sarjakuvalehteä. Vuonna 1972 nousi Kustannus Oy Williams suurimmaksi sarjakuvalehti-kustantajaksi 19 sarjakuvalehdellään, joiden levikki oli 300 000.

Tärkeintä on, että hevonen ja ratsastaja reagoivat täsmälleen yhtä aikaa... kuin olisivat yhtä!

Ohjasten osuus on tärkeä...

... samoin pohkeiden,

Eclipse, nyt minä sen keksin... nyt tiedän tarkalleen!

IIIIHAAA!

Sirkusnumero rakentuu monien erilaisten ideoiden pohjalta. Mutta usein tietyt hienoudet siihen tulevat kuin itsestään, aivan sattumalta - kuten Billin spään-yli-vauhdilla-numeroa...

Williams kasvoi Suomessa hyvin nopeasti, synnytti jatkuvasti uusia lehtiä ja tappoi vanhoja - kaikkiaan se ehti julkaista niitä 80 - 90 erilaista - ja ilmeisesti vaikutti paljon suomalaiseseen viihteeseen ja lukijoiden makuun. Kovin selvää profiilia sen lehtivalikoimalla ei tosin ollut. Päällimmäisinä muutaman suuren aikakauslehden lisäksi olivat seksilehdet, Korkeajännitys-sarjat ja erilaiset Tarzan-lehdet ja -kirjat. Euroopan Williams-yhtiöt kuuluivat Warner Communications -yhtymälle, joka on Yhdysvaltojen suurimpia ja menestyvimpiä viihdekonglomeraatteja. Kun yhtiö sitten vuoden 1975 lopussa alkoi rationalisoida toimintaansa, tapahtui Suomessakin: Williams lopetettiin yllättäen ja lehdet myytiin ruotsalaiselle Bonniersille, joka möi niistä osan Apulheldelle ja jätti sarjakuvalehdet ja kioskikirjat suomalaiselle tytäryhtiölleen Kustannus Oy Semicille.

Semic oli tärkeä kustantaja jo ennen tätä, olihan sillä yhdessä Williamsin kanssa yli 80 prosenttia Suomen sarjakuva-lehtinimikkeistä. 1970-luvun loppupuolen sarjakuvalehtivaik-
as tamperelainen Semic kuuluu siis ruotsalaiselle Bonniers-
konsernille, joka omistaa sen Ahlen & Åkerlund -yhtiön kaut-
ta. Tilanne sarjakuva-alalla muuttuikin nyt pitkälti saman-
laiseksi kuin Ruotsissa, jossa oli vain enemmän ja vähän pa-
rempia lehtiä. Semic juuri toi meille monet kauhulehdet, jot-
ka onneksi menestyksen puutteessa pari vuotta sitten lakkau-
tettiin.

Merkittävin edistysaskel suomalaisessa sarjakuva-
maailmassa toistaiseksi oli Kustannus Oy Williamsin vuosina 1972 - 1974
julkaisema Sarjis-lehti, joka toi esiin koko joukon suomalai-
sia eturivin piirtäjiä ja sarjakuvia. Sarjiksien valitettavan
poistamisen jälkeen markkinat ovat olleet tyystin ulkomaisten
sarjojen hallitsemia.

Kuten seuraavasta selviää, on Semic edelleen kiistatta suurin
sarjakuvalehtikustantajamme. Lehtien kokonaismäärä sen sijaan
on laskenut, vuonna 1977 ilmestyi liki 60 sarjakuvalehteä kun
määrä vuoden 1979 alussa oli 39 lehteä. Viime vuoden merkit-
tävin lehtikauppa oli Atlantic Oy:n sarjakuvalehtien siirty-
minen Lehtimiehet Oy:lle.

Suomalaista sarjakuva-
maailmaa värittää tänä päivänä suuri
vaihtuvuus. Kustantajat tuovat jatkuvasti markkinoille uusia
lehtiä, jotka sitten nopeasti lopetetaan, mikäli voittoa ei
saavuteta riittävän lyhyessä ajassa. Lehtien suuri vaihtu-
vuus on osaltaan heikentänyt laadullisesti maamme sarjakuva-
lehdistöä.

Lisäksi kustannusyhtiöiden vaihtuvuus on myös ollut huomatta-
van vilkasta. Uusia yrittäjiä ilmestyy alalle toiset säilyen,
toiset pikaisesti kadoten.

SANOMA OY

Vanhin sarjakuvalehtikustantaja on Sanoma Oy, joka on perustettu vuonna 1904. Sanoma Oy julkaisee kahta sarjakuvalehteä, joista Aku Ankka on jo suoranainen instituutio. Vuodesta 1951 lähtien ilmestynyt Aku Ankka on vanhin ja levikiltään suurin (290 000) sarjakuvalehti maassamme. Sanoma Oy julkaisee sanoma- ja aikakauslehtiä sekä kirjoja.

APU-YHTIÖT

Apu-yhtiöt julkaisee lukuisien aikakauslehtien joukossa myös yhtä sarjakuvalehteä. Apu-yhtiöt on perustettu vuonna 1953.

LEHTIMIEHET

Tamperelainen Lehtimiehet on perustettu vuonna 1958, mutta sarjakuvalehtikustantaja yhtiöstä tuli vasta vuoden 1978 lopulla sen ostettua Atlantic-kustantamon koko sarjakuvalehti-tuotannon. Lehtimiehet julkaisee 8 sarjakuvalehden lisäksi useita aikakauslehtiä.

KUSTANNUS OY SEMIC

Suomen sarjakuvalehdistön ulkomaalaisuutta kuva hyvin myös se seikka, että suurin kustantaja, Kustannus Oy Semic, on pääosin ruotsalaisen Ahlen & Åkerlundin omistama. Semic julkaisee 25 sarjakuvalehteä. Semic on perustettu vuonna 1965.

OY LUKEMISTO URKKI LEKTYR AB

Vuonna 1974 perustettu kustantamo alkoi julkaista sarjakuvalehtiä vuoden 1978 aikana. Kahden sarjakuvalehden lisäksi Oy Urkki Lektyr Ab kustantaa lukuisia aikakauslehtiä.

NYKYLEHDET

Nykylehdet on nuorin kustannusyhtiö, perustettu vuonna 1976.

Tiedot ovat toukokuulta 1979 ja lehdet esiintyvät aakkosellisessa järjestyksessä.

Yhtiötä hallitsevat pääosin ne henkilöt, jotka olivat aikanaan perustamassa Oy Urkki Lektyr Ab:tä. Yhtiö julkaisee yhtä sarjakuvalehteä ja aikakauslehtiä.

Edellä lueteltujen lehtikustantajien kesken alkuvuodesta 1979 ilmestyvät sarjakuvalehdet jakautuvat seuraavasti:

Kustannus Oy Semic	24 lehteä
Lehtimiehet	8
Sanoma Oy	2
Lukemisto Urkki Lektyr	2
Apu-yhtiöt	1
Nykylehdet	1
Yhtyneet Kuvalehdet	(1)

Sarjakuvalehtien materiaali

Lehtien sarjakuvamateriaali on kauttaaltaan ulkomaista, nekin muutamat suomalaisten taiteilijoiden piirtämät sarjat, jotka kyllä eroavat edukseen kokonaisuudesta, välitetään meille ulkomaisen yhtiön toimesta. Näin siksi, että kotimaisilla kustantajilla ei ole halua eikä toiveitakaan niin suurien markkinoiden saamiseksi, jotka tekisivät kannattavaksi piirrättää kalliita uusia suomalaisia sarjoja.

Niinpä lehtikustantajamme valitsevat parin muun materiaalihankintatavan välillä. He saattavat luottaa ulkomaisen kustantajan agenttiin ja ostaa jonkin ulkomaisen lehden oikeudet sekä ryhtyä julkaisemaan sitä suomeksi semmoisenaan. Tämä on toimituksellisesti halvin ja helpoin ratkaisu. Kustantaja saattaa myös luottaa lisäksi omaan makuunsa ja valita itse vapaasta tarjonnasta sopiviksi katsomansa sarjat parhaaksi katsomakseen valikoimaksi. Tämä on jo vaivalloisempaa, tarvitaan monia erillisiä sopimusneuvotteluja, jatkuvaa tarjonnan seuraamista ja lukijakunnan maun miettimistä.